

ключовим ресурсом інноваційного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності територіальних громад.

Таким чином, стратегічні пріоритети економічного розвитку територіальних громад у контексті національної безпеки України мають комплексний характер і охоплюють фінансову, інвестиційну, інноваційну, інфраструктурну та соціальну складові. Їх реалізація сприятиме підвищенню економічної стійкості громад, зміцненню їхньої ролі у системі національної безпеки та забезпеченню сталого розвитку держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Соколюк С. Ю., Прокопчук О. Т. Електронна комерція як драйвер трансформації традиційної торгівлі. *Збірник наукових праць Уманського національного університету*. 2025. Випуск 107, Частина 2: Економічні науки. С. 111-119. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-107-2-111-119.

2. Прокопчук О. Т., Соколюк С. Ю. Роль агротрейдингу у формуванні сучасної моделі торговельної діяльності України. *Збірник наукових праць Уманського національного університету*. 2025. Випуск 107, Частина 2: Економічні науки. С. 216-227. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-107-2-216-227.

Степасюк Л. М.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ

АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах сучасних глобальних викликів продовольча безпека набуває важливого значення як невід’ємна складова національної безпеки держави. В цьому контексті стабільне забезпечення населення продовольством виступає не лише економічним завданням, а й стратегічним чинником соціальної стабільності, політичної незалежності та стійкого розвитку країни.

Аграрний сектор економіки посідає домінуюче місце у сучасній структурі національної економіки України, виступаючи фундаментом продовольчої безпеки як на національному рівні, так і в глобальному вимірі, створюючи робочі місця, особливо у сільській місцевості, формуючи значну частку валютних надходжень шляхом експорту сільськогосподарської продукції. Як наслідок, галузь відіграє ключову роль у забезпеченні макроекономічної та соціальної стабільності в Україні [2].

Аграрне виробництво характеризується специфічними особливостями, серед яких ключове місце займають сезонний характер діяльності, висока залежність від природно-кліматичних умов, значна капіталомісткість та тривалі виробничі цикли. Сукупність зазначених чинників формує підвищений рівень ризикованості функціонування агропромислових підприємств та їх чутливість до внутрішніх і зовнішніх загроз економічного середовища.

Сучасний етап розвитку аграрного сектору відбувається в умовах глибоких трансформаційних змін, спричинених уповільненням глобального економічного розвитку після пандемії COVID-19, зміною геополітичної конфігурації світових ринків, а також значною волатильністю цін на аграрну продукцію та виробничі ресурси. Зазначені процеси істотно ускладнили функціонування підприємств галузі та сформували безпрецедентні виклики для їх стабільності [2].

Повномасштабна військова агресія суттєво посилила деструктивні тенденції, зумовивши скорочення виробничого потенціалу аграрного сектору, руйнування інфраструктури, втрату активів і часткове знищення матеріально-технічної бази. Наслідком цього стало зниження внеску сільського господарства у формування валового внутрішнього продукту країни.

Проте попри втрати, виробники сільськогосподарської продукції продовжують працювати в складних умовах, забезпечуючи стійкість цього стратегічного сектора національної економіки [3].

У 2021 році обсяг виробництва сільськогосподарської продукції становив 1344 млрд грн, проте у 2022 р. у зв'язку з повномасштабним вторгненням відбулося різке його скорочення до 1004 млрд грн. У наступні роки спостерігається часткове відновлення виробництва, але довоєнного рівня так і не вдалося досягти, тому у 2025 р. даний показник становив 1005 млрд грн, або 74,7 % рівня 2021 року.

Таблиця 1. Продукція сільського господарства
(у постійних цінах 2021 року); млрд грн

Показники	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	2025р.	2025р. до 2021р., %
Усі категорії господарств						
Продукція сільського господарства	1344	1004	1115	1078	1005	74,7
у т.ч. продукція рослинництва	1106	794	905	867	802	72,5
продукція тваринництва	238	210	211	211	203	85,2
у т.ч. підприємства						
Продукція сільського господарства	932	672	783	766	713	76,6
у т.ч. продукція рослинництва	805	556	660	637	586	72,8
продукція тваринництва	127	117	122	129	127	100,5
Господарства населення						
Продукція сільського господарства	413	332	333	312	291	70,5
у т.ч. продукція рослинництва	301	239	244	229	216	71,5
продукція тваринництва	111	93	89	83	76	67,8

Розраховано автором на основі [1].

Аналіз свідчить, що основну частку аграрного виробництва формує галузь рослинництва, обсяг виробництва сільськогосподарської продукції якої у 2021 р. становив 1106 млрд грн. Після різкого зменшення обсягів виробництва у 2022р. (до 794 млрд грн) у 2023-2025 рр. спостерігається поступове їх відновлення (у 2025 р. 72,5 % від рівня 2021 р.).

У порівнянні з рослинництвом галузь тваринництва демонструє вищу стабільність, так у 2021 р. обсяг виробництва даної продукції становив 238 млрд грн, у 2022–2024 рр. коливався в межах 210–211 млрд грн, а у 2025 р. склав - 203 млрд грн, тобто рівень виробництва становить 85,2 % від базового року.

Щодо сільськогосподарських підприємств, то загальний обсяг виробленої ними продукції зменшився з 932 млрд грн у 2021 р. до 713 млрд грн у 2025 р., обсяг виробництва продукції рослинництва зменшився до 72,8 % рівня 2021 р., а в тваринництві зберігся майже – 100,5 %, що свідчить про відносну стійкість даного сектору.

У господарствах населення простежується більш відчутне скорочення виробництва, так загальний обсяг виробництва продукції знизився з 413 до 291 млрд грн (70,5 %), в рослинництві – 71,5 %, в тваринництві – 67,8 %, що демонструє найглибше падіння серед усіх досліджуваних сегментів.

Отже, аналіз свідчить, що у 2022–2025 рр. аграрний сектор України функціонував в умовах суттєвого зниження виробничих показників. Найбільше скорочення відбулося у рослинництві та в господарствах населення, тоді як виробництво продукції тваринництва, особливо в сільськогосподарських підприємствах, виявилось більш адаптивним і стабільним. Попри поступове відновлення після спаду 2022 року, рівень аграрного виробництва у 2025 році все ще не досягнув показників довоєнного періоду.

Щодо позитивних моментів, то на шляху євроінтеграції Україна досягла прогресу в деяких сферах сільськогосподарського виробництва, переробки та виробництва харчових продуктів, контролю за безпечністю та якістю продукції, впровадження санітарних та фітосанітарних заходів, а також у фінансовій та бюджетній політиці, насамперед через узгодження законодавства й політики. Крім того, розпочав роботу Державний аграрний реєстр [4].

Загалом Україна в 2025 р. зберегла високий рівень продовольчої самодостатності. Однак, незважаючи на загальну позитивну динаміку, продовольча безпека через воєнні ризики залишається вразливою з низки причин: від втрати врожаю та порушення логістики до знищення виробничої та енергетичної інфраструктури, особливо для аграрних виробників на прифронтових територіях.

До того ж поглиблення проблеми дефіциту трудових ресурсів у сільськогосподарському виробництві, втрата частини земельних ресурсів та погіршення їхнього якісного стану й руйнування виробничого потенціалу на сьогоднішній день залишаються ключовими проблемами аграрного сектору, охоплюючи сфери виробництва, переробки та логістики. Також додатковий тиск на аграрний сектор створює девальвація гривні, внаслідок чого зростає вартість імпортованих ресурсів, зокрема пального, добрив, засобів захисту рослин і сільськогосподарської техніки, що призводить до підвищення собівартості виробництва аграрної продукції та зниження фінансової стійкості підприємств [3].

Отже, ефективне функціонування аграрного сектору виступає визначальною передумовою забезпечення продовольчої безпеки держави, економічної стабільності та соціальної стійкості суспільства. Саме аграрне

виробництво формує основу продовольчого забезпечення населення, підтримує експортний потенціал країни та гарантує безперервність постачання стратегічно важливих продуктів харчування. В умовах глобальних криз, воєнних викликів і кліматичних трансформацій посилення конкурентоспроможності, інноваційності та інвестиційної спроможності аграрного сектору стає ключовим фактором національної безпеки. Таким чином, вважаємо, що без розвитку сильного, технологічно модернізованого та економічно стійкого аграрного сектору досягнення належного рівня продовольчої безпеки є неможливим.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України.
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Григорук, П., & Співак, В. (2026). Аналіз сучасного стану аграрного сектора економіки України в контексті забезпечення економічної безпеки. Modeling the development of the economic systems, (1), 40-54.
<https://doi.org/10.31891/mdes/2026-19-4>
3. Русан Віталій, Жураковська Ліна. Ключові виклики для аграрного сектору та основні завдання державної аграрної політики на 2025 рік.
URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/klyuchovi-vyklyky-dlya-ahrarnoho-sektoru-ta-osnovni-zavdannya>
4. Русан Віталій, Жураковська Ліна. Підсумки функціонування аграрного сектору України у 2025 році.
URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/pidsumky-funktsionuvannya-ahrarnoho-sektoru-ukrayiny-u-2025-rotsi>

Топчій А. М.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
факультету економіки, менеджменту та психології

Науковий керівник: Залізнюк В. П.,

доктор наук з публічного управління,
професор кафедри світової економіки

Державний торговельно-економічний університет
м. Київ

РОЛЬ ТРАНСПОРТУ ТА ЛОГІСТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ

У сучасних умовах глобалізації економічних процесів та трансформації світових ринків транспорт і логістика відіграють ключову роль у забезпеченні економічної стійкості держави, формуючи основу для безперервності виробничих процесів, стабільності постачань та ефективного функціонування внутрішніх і зовнішніх економічних зв'язків. Актуальність дослідження ролі транспортно-логістичної системи особливо зростає в умовах воєнного стану, коли традиційні логістичні маршрути зазнають руйнувань, а державне